

lazi da je vaganje predmetnih pošiljaka bilo izvršeno usputno u Kninu i to na zahtjev pošiljeočev, i da je zbog toga rok isporuke stvarno bio prekinut u smislu odredbe člana 72, stav 7, tač.5 ZPŽ, ipak materijalno pravo nije pogrešno primijenjeno, jer se takav prekid roka isporuke može uvažiti samo onda ako je upisan u tovarni list; no na tovarnim listovima, koji su priloženi tužbi, nema nikakve bilješke /član 72, t.8 ZPŽ/. Isto tako materijalno pravo nije pogrešno primijenjeno ni u pitanju pasivne legitimacije tuženikove, jer se zahtjev za naknadu štete nastale zbog prekoračenja roka isporuke može podnijeti željezničkom prijevoznom poduzeću koje je primilo robu na prijevoz ili uputnom ZTP-u, ako je ovo izdalo primaocu robu, ili makar samo tovarni list /član 95, stav 5 ZPŽ/.

M.S.

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Drugostepena presuda od 2.II 1966.

Vijeće: Gabro Badovinac, Zvone Rihtman, dr Emilio Pallua

Prijevoz stvari morem - Odustanak od ugovora - Ako brodar, ne prihvaćajući naručiteljevu ponudu za raskid ugovora bez štetnih posljedica za obe stranke, stavi svoju protuponudu, ali ne čekajući naručiteljev odgovor raspolaze s brodom tako da ga naručitelju ne može staviti na raspolaganje kad naručitelj odbije protuponudu i izjavi da ostaje u ugovoru, smatra se da je brodar prihvatio raskid ugovora prema uvjetima koje je predložio naručitelj - Da bi naručitelj imao pravo odustati od ugovora plaćanjem pola vozarine, izjava o odustanku mora biti jasna i određena - Ponuda pod kojim uvjetima naručitelj želi odustati od ugovora ne smatra se sama po sebi izjavom o odustanku - Propisi zakona o pravima i dužnostima stranaka povodom odustanka od ugovora primjenjuju se samo ako stranke drukčije ne ugovore

Tužitelj je brodar, a tuženik naručitelj prijevoza. Tužitelj, među ostalim, traži od naručitelja da mu plati vozarinu prazno za puno, jer da je samovoljno odustao od ugovora. Tuženik se brani da je on doduše bio stavio ponudu vozaru da sporazumno odustanu bez štetnih posljedica za jednu i za drugu stranku, ali da mu je vozar, odgovarajući na ponudu, stavio protuponudu u kojoj predlaže odustanak od ugovora plaćanjem pune vozarine. Naručitelj nije pristao na ovu protuponudu, pa je zatražio od vozara da mu stavi brod na raspolaganje u skladu sa zaključenim ugovorom. Brodar to nije učinio jer je u međuvremenu sklopio drugi ugovor o prijevozu.

Drugostepeni sud je prihvatio pravno stajalište naručiteljevo s ovim obrazloženjem:

Razmatrajući prijebroj odnosno protutužbeni zahtjev tuženoga za naknadu pretrpljene štete koja mu je nastala tim što mu tužitelj nije stavio na raspolaganje u svrhu ukrcaja stoke ugovoreni brod "Blato" u ugovoreno vrijeme, te što je tužitelj navodno jednostrano raskinuo broderski ugovor koji se odnosi na taj brod, valja istaći da odnosni zahtjev tuženoga nije osnovan. Prijedlog za raskid odnosnog broderskog ugovora za brod "Blato" stavio je tuženi tužitelju putem tužiteljevog agenta, tj. "Jadranske pomorske agencije", predlažući da brodar nadje neki drugi teret bez štetnih posljedica za tuženoga, te da se ugovor sporazumno raskine, jer da tuženi ne raspolaže teretom koji bi trebao da ukrca na odnosni brod. Ovaj prijedlog tuženoga prenio je brodarov agent brodaru. Međutim, taj prijedlog brodar nije prihvatio, već je uvjetovao raskidanje ugovora time da mu tuženi - naručitelj broda - plati vozarinu "puno za prazno". O ovom brodarovu zahtjevu agent je obavijestio tuženoga telefonski i teleprinterom. Iz ove brodarove obavijesti slijedi da je brodar uvjetovao raskid odnosnog broderskog ugovora, pa se takvo uvjetovanje ima shvatiti kao tužiteljeva protuponuda. Tuženi sa svoje strane, kad je bio obaviješten o brodarovoj protuponudi za raskid ugovora, bio je dužan da se u pogledu odnosne protuponude odmah ili u najkraćem roku, i na uobičajeni način u ovoj vrsti poslovanja, očituje, tj. da izjavi da li ostaje kod svoje prijašnje ponude, ili da ostaje kod ugovora. Ovo međutim tuženi nije učinio, već je tek 10.X 1963, i to po isteku radnog vremena, obavijestio brodarova agenta da ostaje kod ugovora. Međutim kako je tužitelj-brodar u međuvremenu sklopio za isti brod "Blato" novi ugovor, i kad je dobio od svoga agenta obavijest da tuženi ostaje kod ugovora, on je saopćio agentu da je brodom raspolagao na drugi način. Ovakva izjava i postupak brodarov ima se uzeti da je tužitelj - kao brodar - prihvatio konkludentnim činima prijašnju ponudu tuženoga - naručitelja broda, da se ugovor sporazumno raskine bez štetnih posljedica po jednu i po drugu stranu.

Obzirom na izloženo ovaj sud smatra da zahtjev tuženoga za naknadu štete zbog navodno jednostranog raskida ugovora od strane brodara nije osnovan. Ne može se, naime, uzeti da je tužitelj kao brodar sklapajući u međuvremenu, od ponude tuženog za raskid ugovora, novi ugovor s trećim naručiteljem jednostrano raskinuo ugovor. Naime, kad je brodar tako postupio, ima se uzeti da je on naknadno datu a ne povučenu ponudu tuženoga prihvatio. Naime, kad je data ponuda za raskid ugovora, ona ostaje obavezna za ponudjača sve dok je ponudjač na uobičajeni način ne povuče. Stavljanje protuprijedloga za preinačenje ponude od strane primaoca samo po sebi ne znači da je prvobitna ponuda tuženoga prestala vrijediti, i da ju tužitelj kao primalac ne bi mogao naknadno prihvatiti bilo izričito, ili, kako se to desilo u ovom

slučaju, konkludentnim činom. Ako je dakle tuženi nakon tužiteljeve protuponude želio svoju ponudu za raskid brodarskog ugovora povući, trebao je to pravovremeno i na uobičajeni način u ovoj vrsti poslovanja učiniti, tj. svoju ponudu za raskid ugovora telefonski, telegrafski ili teleprinterom opozvati, te brodaru-tužitelju - javiti da svoju ponudu za raskid ugovora povlači, i da ostaje pri izvršenju ugovora. U ovom slučaju tuženi nije tako postupio, pa se ne može ni pozivati da je tužitelj sa svoje strane neovlašteno i jednostrano raskinuo ugovor, te da mu slijedom toga tužitelj odgovara za nastalu štetu zbog neizvršenja ugovora o prijevozu robe. Valja istaći da je sam tuženi svojim postupkom doveo do toga da je došlo do raskida ugovora, te si je tuženi sam svojim brzopletim postupkom prouzročio štetu koja mu je nastala time što je tužitelj kao brodar raspolagao brodom na drugi način i nije mu stavio odnosni brod na raspolaganje radi ukrcaja jagnjadi. Obzirom na to protutužbeni zahtjev tuženoga nije osnovan.

Rješavajući o tužiteljevu zahtjevu za plaćanje vozarine "puno za prazno" za brod "Blato" valja istaći da je prvostepeni sud pravilno postupio kad je tužiteljev zahtjev odbio. Naime, tužitelj kao brodar može zahtijevati plaćanje vozarine "puno za prazno" samo pod tačno određenim zakonskim uvjetima, tj. u slučaju ako je do odustanka od ugovora od naručiteljeve strane došlo nakon svršetka ukrcavanja ili isteka prekostojnica, ili za vrijeme putovanja. U tom slučaju naručitelj je dužan ako odustane od ugovora platiti cijelu ugovorenu vozarinu, naknadu za prekostojnice i druge troškove koje je imao brodar /čl.24, st.3 ZOIPB/. Međutim, ako dodje do odustaje od brodarskog ugovora i prije početka putovanja, tj. ako naručitelj odustane od ugovora do svršetka ukrcavanja, odnosno do isteka prekostojnica, tada je naručitelj dužan platiti polovicu ugovorene vozarine i eventualne prekostojnice, i druge troškove ukoliko ih je bilo /čl.24, st.1 ZOIPB/. Ocjenjujući pitanje da li je u predmetnom slučaju došlo do odustanka ugovora od naručiteljeve strane prije početka putovanja, valja istaći da se u predmetnom slučaju nisu stekli svi uvjeti koji bi upućivali na takav zaključak. Naime, kako slijedi iz spisa, pismenih isprava, priloženih spisu i iskaza svjedoka, tuženi - kao naručitelj broda - saopćio je brodaru i stavio mu prijedlog da se brodarski ugovor sporazumno raskine bez štetnih posljedica bilo za naručitelja, bilo za brodara. Na ovakav prijedlog odnosno ponudu naručiteljevu tužitelj je stavio protuponudu, tj. izjavu da će prihvatiti prijedlog za raskid ugovora pod uvjetom da naručitelj plati vozarinu "puno za prazno". Ovakvo brodarovo saopćenje u stvari znači protuponudu za raskid ugovora, koju treba tuženi da prihvati da bi bila valjana, što međutim tuženi nije učinio. Obzirom na to tužitelj je - kao brodar - mogao ili prihvatiti naručiteljevu ponudu, ili ostati kod ugovora, staviti naručitelju brod na raspolaganje u ugovorenoj ili naznačenoj luci, dati naručitelju propisanu obavijest o

spremnosti i pozvati ga da započne s ukrcajem. Jedino u slučaju da je brodar tako postupio, kad bi mu naručitelj nakon toga izjavio da odustaje od ugovora, mogao bi brodar s razlogom uzeti da mu pripadaju prava iz čl.24. cit. Zakona, tj. mogao bi tražiti da mu naručitelj plati pola ugovorene vozarine, ako nije drugačije ugovoreno, te bi tek nakon toga mogao slobodno raspolagati brodom. Sama izjava ili prijedlog naručitelja broda da se brodarski ugovor sporazumno raskine bez štetnih posljedica za jednu ili drugu stranku, ne može se smatrati odustajom od ugovora u smislu čl.25. cit. Zakona. Za ovakvu odustaju i njenu valjanost potrebna je jasna i određena izjava naručitelja broda da konačno i definitivno odustaje od brodarskog ugovora, a napose kad se radi o odustaji prije nego je brod u ugovorenoj luci i ugovorenog dana stavljen na raspolaganje krcatelju. Izjava da se sporazumno raskine ugovor, pa čak i onda ako je dato i obrazloženo kao u predmetnom slučaju, ne može se smatrati odustajom u smislu čl.24, već je takvu izjavu moguće uzeti samo kao ponudu za raskid ugovora iz koje ponude za brodara ne slijede nikakva prava, a najmanje pravo na slobodno raspolaganje brodom i zahtjev za naknadu odnosno naplatu odustatnine. Ovakva ponuda ako je prihvaćena u stvari predstavlja sporazumni raskid ugovora u skladu s datom ponudom. Prema tome kad je tužitelj dana 9.X 1963, nakon što je tuženom uvjetovao raskid ugovora i plaćanje vozarine "puno za prazno", raspolagao s ugovorenim brodom, a on je u stvari konkludentnim činima prihvatio ponudu za raskid ugovora, pa obzirom na to s toga naslova ne može od tuženoga tražiti nikakvu odustatninu, a najmanje plaćanje vozarine "puno za prazno". Ako su za tužitelja kao brodara u predmetnom slučaju nastale neke štetne posljedice, treba da ih sam snosi, jer ih je svojim nepravilnim postupkom prouzročio.

G.B.

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Drugostepena presuda od 3.II 1966.

Vijeće: Gabro Badovinac, dr Ernest Vajić, dr Ivo Ernst

Prijevoz željeznicom - Nepravilno pakovanje robe - Kad željeznica primi robu bez prigovora u pogledu pakovanja, ne smatra se da je preuzela na sebe odgovornost za nepravilno pakovanje - Željeznica može, ali ne mora, odbiti na prijevoz pošiljku koja nije pravilno pakovana

Tužitelj je Osiguravajući zavod koji je primaocu nadoknadio štetu nastalu na robi tokom prijevoza željeznicom, a tuženici su željezničko transportno poduzeće i pošiljalac. U postupku je ustanovljeno da je šteta nastala ne-